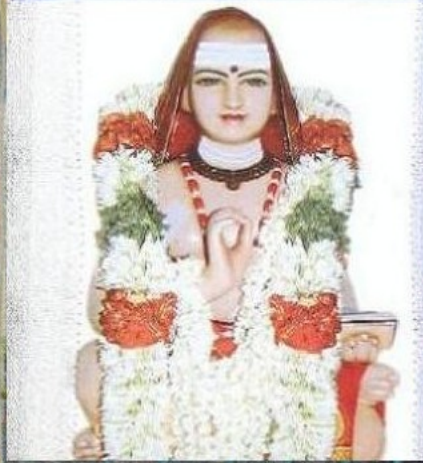

TATTVA BODHA

तत्त्व बोध

Śaṅkara

WARE KENNIS

॥ तत्त्व बोध ॥

TATTVA BODHA

Ware kennis

Śrī Ādi Śaṅkaracārya

Over dit boek

Tattva bodha, dat aan Ādi Śāṅkaracārya wordt toegeschreven, geeft een beknopt maar gestructureerd overzicht van de betekenis van de basisbegrippen behorende tot de context van Advaita Vedanta. Zo kan dit boekje als een naslagwerk dienen bij de studie van teksten over Advaita Vedanta. Nadere behandeling van de in dit boekje behandelde begrippen zijn in verschillende werken van Śāṅkara, b.v. Vivekacūḍāmaṇi, te vinden.

Wat de titel betreft, het Sanskrit woord *Bodha* staat hier voor kennen, weten, vatten, begrijpen, ontwaken of ontplooien. Tattva is samengesteld uit Tat 'dat' en Tva '-heid', en betekent dus 'dat-heid', zoals het Sanskrit woord *sādhū-tva* edel-heid betekent. Zo betekent Tattva 'dat-heid', of dat wat 'dat' DAT maakt, bij het ontbreken waarvan hij niet DAT kon zijn. Bijvoorbeeld; zoetheid is wat suiker doet SUIKER heten. Als het niet om zijn zoetheid ging, zou suiker iets anders zijn. Het kan ook 'principe' en 'waarheid' betekenen.

Waar het woord DAT voor staat kan niet door het denkvermogen gevat worden. Het openbaart zich door de aanwijzingen te volgen die door de geschriften en grote leraren worden aangereikt. Een voorbeeld hiervan is opgenomen in de bijlage aan het einde van dit boek: 'De Twaalf Richtingsaanwijzers'.

Ferit Arav, Hengelo
Juni 2018

Inhoudsopgave:

Invocatie 3

1. sādhanacatuṣṭaya (De vier vereisten) 5
2. tattva viveka (onderzoek naar werkelijkheid) 8
3. śarīra traya (de drie lichamen) 9
4. jñānendriyāṇi (de organen van waarneming) 11
5. karmendriyāṇi (de vijf organen van handeling) 12
6. avasthātrayam (de drie staten) 13
7. pañcakośa (de vijf sluiers) 15
8. Ātman (het Zelf) 17
9. tattva utpatti (de emanatie van het universum) 18
 - evolutie van het satva aspect 19
 - evolutie van het rajas aspect 21
 - evolutie van het tamas aspect 22
10. jīva - Īśvara bhedabuddhi (differentiatie tussen Dit en Dat) 23
11. jīva Īśvara aikya (Tattvamasi) (Eenzelfigheid van jīva en Īśvara) 24
12. Jīvanmukta (tijdens het leven bevrijde) 26
13. karmāni (de leer van karma) 27

Literatuur 30

Bijlage 'De Twaalf Richtingsaandwijzers' 30

॥ तत्त्व बोध ॥

TATTVA BODHA

(Ware kennis)

Ādi Śaṅkaracārya

वासुदेवेन्द्रयोगीन्द्रं नत्वा ज्ञानप्रदं गुरुम्।

मुमुक्षूणां हितार्थाय तत्त्वबोधोभिधीयते ॥

vāsudevendrayogīndraṁ natvā jñānapradaṁ gurum |
mumukṣūṇāṁ hitārthāya tattvabodhobhidhīyate ||

Invocatie: Ik begroet Śrī Vāsudeva, de Koning van de Yogi's, de schenker van kennis. Hier wordt nu 'Tattva Bodha' uiteengezet voor de geschikte zoekers naar bevrijding.

साधनचतुष्टयसम्पन्नाधिकारिणां मोक्षसाधनभूतं

तत्त्वविवेकप्रकारं वक्ष्यामः।

sādhana-catustaya-sampannādhikāriṇāṁ mokṣasādhana-bhūtaṁ
tattva-viveka-prakāraṁ vakṣyāmaḥ |

Voor hen die begiftigd zijn met de vier vereisten (sādhana catuṣṭaya) wordt nu de manier van onderzoek, die het middel voor bevrijding is, uitgelegd.

1. sādhana-catustaya (De vier vereisten)

साधनचतुष्टय किम्

नित्यानित्यवस्तुविवेकः।

इहामुत्रार्थफलभोगविरागः।

शमादिषट्कसम्पत्तिः।

मुमुक्षुत्वं चेति।

sādhana-catustaya kim
nityānityavastuvivekaḥ ihāmutrārthaphalabhogavirāgaḥ |
śamādiṣaṭkasampattiḥ mumukṣutvaṁ ceti |

1.0. Wat zijn de vier vereisten?

- **viveka**: onderscheid tussen het eeuwigdurende en het voorbijgaande.
- **vairāgya**: begeerteloosheid m.b.t. de vruchten van handelingen hier en hierna.
- **sad Sampatti**: naleving van de groep van zes deugden, beginnend met śama.
- **mumukṣuta**: brandend verlangen om vrij te zijn.

नित्यानित्यवस्तुविवेकः कः

नित्यवस्त्वेकं ब्रह्म तद्व्यतिरिक्तं सर्वमनित्यम्।

अयमेव नित्यानित्यवस्तुविवेकः।

nityānityavastuvivekaḥ kaḥ

nityavastvekaṁ brahma tadvyatiriktaṁ sarvamanityam |

ayameva nityānityavastuvivekaḥ |

1.1. Wat wordt bedoeld met onderscheid tussen het eeuwige en het voorbijgaande?

Brahman alleen is eeuwig (nitya vastu). Al het andere is voorbijgaand (anitya). Deze overtuiging is onderscheid tussen het eeuwige en het voorbijgaande.

विरागः कः

इहस्वर्गभोगेषु इच्छाराहित्यम्।

virāgaḥ kaḥ

ihasvargabhogeṣu icchārāhityam |

1.2. Wat is begeerteloosheid?

De afwezigheid van verlangen naar plezier (als vrucht van handeling) in deze wereld alsmede in de hemel.

शमादिसाधनसम्पत्तिः का

शमो दम उपरमस्तितीक्षा श्रद्धा समाधानं च इति।

śamādisādhanasampattiḥ kā

śamo dama uparamastitikṣā śraddhā samādhānaṁ ca iti

mano nigrahaḥ

1.3. Wat zijn de zes deugden, beginnend met śama?

Het zijn: śama, dama, uparama, titikṣā, śradda en samādhāna.

शमः कः

मनो निग्रहः।

*śamaḥ kaḥ
mano nigrahaḥ |*

1.3.1. Wat is śama?

Beheersing van of meesterschap over de geest.

दमः कः

चक्षुरादिबाह्येन्द्रियनिग्रहः।

*damaḥ kaḥ
cakṣurādibāhyendriyanigrahaḥ |*

1.3.2. Wat is dama?

Beheersing van of meesterschap over de externe zintuigen.

उपरमः कः

स्वधर्मानुष्ठानमेव।

*uparamaḥ kaḥ
svadharmānuṣṭhānameva |*

1.3.3. Wat is uparama?

Strikte naleving van je eigen plichten.

तितिक्षा का

शीतोष्णसुखदुःखादिसहिष्णुत्वम्।

*titikṣā kā
śītoṣṇasukhaduḥkhādisahiṣṇutvam |*

1.3.4. Wat is titikṣā?

Het verduren van hitte en kou, plezier en pijn enz..

श्रद्धा कीदृशी

गुरुवेदान्तवाक्यादिषु विश्वासः श्रद्धा।

śraddhā kīdṛṣī
guruvedāntavākyādiṣu viśvāsaḥ śraddhā |

1.3.5. Wat is śraddhā

Vertrouwen in de woorden van de guru en de geschriften.

समाधानं किम्

चित्तैकाग्रता।

samādhānam kim
cittaikāgratā |

1.3.6. Wat is samādhāna?

Eénpuntigheid van de geest (aandacht) is samādhāna.

मुमुक्षुत्वं किम्

मोक्षो मे भूयाद् इति इच्छा।

mumukṣutvaṁ kim
mokṣo me bhūyād iti icchā |

1.4. Wat is mumukṣutva?

Het intens verlangen “Laat mij bevrijding verwerven”.

एतत् साधनचतुष्टयम्।

ततस्तत्त्वविवेकस्याधिकारिणो भवन्ति।

etat sādhanacatuṣṭayam |
tatastattvavivekasyādhikāriṇo bhavanti |

1.5. Deze zijn de viervoudige vereisten. Na het zich eigen maken hiervan wordt men (adhikāri) geschikt om onderzoek naar de Waarheid te doen.

2. tattva viveka (onderzoek naar werkelijkheid)

तत्त्वविवेकः कः

आत्मा सत्यं तदन्यत् सर्वं मिथ्येति।

tattvavivekaḥ kaḥ
ātmā satyaṁ tadanyat sarvaṁ mithyeti |

2.1. Wat is tattva viveka

“Ātman (het Zelf) alleen is werkelijk, alles behalve het Zelf is onwerkelijk”.
Deze rotsvaste overtuiging is tattva viveka.

आत्मा कः

स्थूलसूक्ष्मकारणशरीराद्यतिरिक्तः पञ्चकोशातीतः सन्
अवस्थात्रयसाक्षी सच्चिदानन्दस्वरूपः सन्
यस्तिष्ठति स आत्मा।

ātmā kaḥ

*sthūlasūkṣmakāraṇaśarīrādyatiriktaḥ pañcakośātītaḥ san
avasthātrayaśākṣī saccidānandasvarūpaḥ san
yastiṣṭhati sa ātmā |*

2.2. Wat (wie) is Ātman?

Dat wat anders is dan sthula, suksma en karma śarīra (de fysieke, subtiële en causale lichamen), dat wat de vijf sluiers overstijgt, dat wat de getuige is van de drie staten, dat van de aard van ssat-cit-ānanda (bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid) is, is Ātman.

3. śarīra traya (de drie lichamen)

स्थूलशरीरं किम्
पञ्चीकृतपञ्चमहाभूतैः कृतं सत्कर्मजन्यं
सुखदुःखादिभोगायतनं शरीरम्
अस्ति जायते वर्धते विपरिणमते अपक्षीयते विनश्यतीति
षड्विकारवदेतत्स्थूलशरीरम्।

sthūlaśarīraṁ kim

*pañcīkṛtapañcamahābhūtaiḥ kṛtaṁ satkarmajanyaṁ
sukhaduḥkhādibhogāyatanam śarīram
asti jāyate vardhate vipariṇamate apakṣīyate vinaśyatīti
ṣaḍvikāravadetatsthūlaśarīram |*

3.1. Wat is sthula śarīra (het fysieke lichaam)?

Dat wat samengesteld is uit de vijf mahābhūta's (vijf grote elementen) nadat ze

het proces van Pañcikaraṇa¹ zijn ondergaan; geboren als gevolg van goede daden in het verleden; de woning voor het opdoen van ervaringen van zoals plezier en pijn, en onderworpen aan de zes mutaties n.l. ‘het is, is geboren, gegroeid, verandert, vervalt, en sterft’; zo is het fysieke lichaam.

सूक्ष्मशरीरं किम्

अपञ्चीकृतपञ्चमहाभूतैः कृतं सत्कर्मजन्यं

सुखदुःखादिभोगसाधनं

पञ्चज्ञानेन्द्रियाणि पञ्चकर्मेन्द्रियाणि पञ्चप्राणादयः

मनश्चैकं बुद्धिश्चैका

एवं सप्तदशाकलाभिः सह यत्तिष्ठति तत्सूक्ष्मशरीरम्।

sūkṣmaśarīraṁ kim

apañcīkṛtapañcamahābhūtaiḥ kṛtaṁ satkarmajanyaṁ

sukhaduḥkhādibhogasādhanaṁ

pañcājñānendriyāṇi pañcakarmendriyāṇi pañcaprāṇādayaḥ

manaścaikaṁ buddhiścaikā

evaṁ sapṭadaśākalābhiḥ saha yattiṣṭhati tatsūkṣmaśarīram |

3.2. Wat is sukṣma śarīra (het subtiële lichaam)?

Dat wat samengesteld is uit de vijf mahābhūtas (vijf grote elementen) die niet het proces van Pañcikaraṇa zijn ondergaan, geboren als gevolg van goede daden in het verleden, de instrumenten voor het opdoen van ervaringen van plezier, pijn enz., gevormd uit zeventien delen, namelijk: de vijf jñānendriya’s (zintuigen), de vijf karmendriya’s (de organen van handeling), de vijf prāṇa’s (prāṇa, apāna, udāna, samāna en vyāna), de geest, het intellect; dit is het subtiële lichaam.

कारणशरीरं किम्

अनिर्वाच्यानाद्यविद्यारूपं शरीरद्वयस्य कारणमात्रं

सत्स्वरूपाऽज्ञानं निर्विकल्पकरूपं यदस्ति तत्कारणशरीरम्।

¹ Vervijfvoudiging tot grove elementen, zie hoofdstukken 9.9 en 9.10, Pañcikaraṇam van Śaṅkara en Vārttika van Śrī Śuresvarācārya.

*kāraṇaśarīram kim
anirvācyānādyavidyārūpaṁ śarīradvayasya kāraṇamātram
satsvarūpājñānaṁ nirvikalpakarūpaṁ yadasti taikāraṇaśarīram |*

3.3 . Wat is karaṇa śarīra? (het causale lichaam)?

Dat wat onverklaarbaar, zonder begin, en in de vorm van Avidya (onwetend van de werkelijkheid), de enige oorzaak van de twee andere lichamen (het fysieke en het subtiële), onwetend van de eigen natuur (het Zelf), vrij van dualiteit en deling, is de karaṇa śarīra of het causale lichaam.

4. jñānendriyāṇi (de organen van waarneming)

श्रोत्रं त्वक् चक्षुः रसना घ्राणम् इति पञ्च ज्ञानेन्द्रियाणि ।

śrotraṁ tvak cakṣuḥ rasanā ghrāṇam iti pañca jñānendriyāṇi |

4.1. De oren, huid (gevoel van aanraking), ogen, tong (gevoel van smaak) en neus; deze zijn de vijf jñānendriya's (zintuigen).

श्रोत्रस्य दिग्देवता ।

त्वचो वायुः ।

चक्षुषः सूर्यः ।

रसनाया वरुणः ।

घ्राणस्य अश्विनौ ।

इति ज्ञानेन्द्रियदेवताः ।

śrotrasya digdevatā |

tvaco vāyuh |

cakṣuṣaḥ sūryaḥ |

rasanāyā varuṇaḥ |

ghrāṇasya aśvinau |

iti jñānendriyadevatāḥ |

4.2. De refererende godheid van het oor is Ruimte, van de huid is Lucht, van de ogen is de Zon, van de tong Varuna (het grondbeginsel van water), van de neus is de Aśvini Kumars (tweelingen).

Dat zijn de eerdergenoemde godheden van waarnemingsorganen.

श्रोत्रस्य विषयः शब्दग्रहणम्।

त्वचो विषयः स्पर्शग्रहणम्।

चक्षुषो विषयः रूपग्रहणम्।

रसनाया विषयः रसग्रहणम्।

घ्राणस्य विषयः गन्धग्रहणम् इति।

śrotrasya viṣayaḥ śabdagrahaṇam |

tvaco viṣayaḥ sparśagrahaṇam |

cakṣuṣo viṣayaḥ rūpagrahaṇam |

rasanāyā viṣayaḥ rasagrahaṇam |

ghrāṇasya viṣayaḥ gandhagrahaṇam iti |

4.3. Het veld van ervaring voor het oor is de ontvangst van geluid, voor de huid is de kennis van aanraking, voor de ogen is de waarneming van vormen, voor de tong is de kennis van smaak en voor de neus is de kennis van reuk.

5. karmendriyāṇi (de vijf organen van handeling)

वाक्पाणिपादपायूपस्थानीति पञ्चकर्मेन्द्रियाणि।

vākpāṇipādapāyūpasthānīti pañcakarmendriyāṇi |

5.1. Spraak, handen, voeten, armen anus en de genitaliën zijn de vijf karmendriya's – de organen van handeling.

वाचो देवता वह्निः।

हस्तयोरिन्द्रः।

पादयोर्विष्णुः।

पायोर्मृत्युः।

उपस्थस्य प्रजापतिः।

इति कर्मेन्द्रियदेवताः।

vāco devatā vahniḥ |

hastayorindrah |

pādayorviṣṇuḥ |

pāyormṛtyuḥ |

upasthasya prajāpatiḥ |
iti karmendriyadevatāḥ

5.2. De regerende god van de spraak is Agni (Vuur), van de handen is Indra, van de voeten is Viṣṇu, van de anus is Mrityu (Yama), van de genitaliën is Prajapāti. Zo zijn de regerende goden van de organen van handeling.

वाचो विषयः भाषणम्।
 पाण्योर्विषयः वस्तुग्रहणम्।
 पादयोर्विषयः गमनम्।
 पायोर्विषयः मलत्यागः।
 उपस्थस्य विषयः आनन्द इति।

vāco viṣayaḥ bhāṣaṇam |
pāṇyorviṣayaḥ vastugrahaṇam |
pādayorviṣayaḥ gamanam |
pāyorviṣayaḥ malatyāgaḥ |
upasthasya viṣayaḥ ānanda iti |

5.3. De functie van het orgaan van spraak is spreken, van de handen is dingen te grijpen, van de voeten is motoriek, van de anus (afscheidingsorgaan) is de verwijdering van afvalstoffen, van de genitale organen is plezier (voortplanting).

6. avasthātrayam (de drie staten)

अवस्थात्रयं किम्
 जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थाः।

avasthātrayaṁ kim
jāgratsvapnasuṣuptyavasthāḥ |

6.0. Wat zijn de drie staten?

Het zijn waken, dromen en diepslapen.

जाग्रदवस्था का
श्रोत्रादिज्ञानेन्द्रियैः शब्दादिविषयैश्च ज्ञायते इति यत्
सा जाग्रदावस्था।

स्थूल शरीराभिमानी आत्मा विश्व इत्युच्यते।

jāgradavasthā kā

śrotrādijñānendriyaiḥ śabdādiviṣayaiśca jñāyate iti yat

sā jāgradāvasthā |

sthūla śarīrābhimānī ātmā viśva ityucyate |

6.1. Wat is de wakende staat (jāgrat)?

De staat waarin de zintuiglijke objecten (geluid enz.) door de zintuigen (oren enz.) waargenomen worden is de wakende staat.

Het Zelf dat zich met het fysieke lichaam identificeert wordt ‘**viśva**’ genoemd.

स्वप्नावस्था केति चेत्

जाग्रदवस्थायां यदृष्टं यद् श्रुतम्
तज्जनितवासनया निद्रासमये यः प्रपञ्चः प्रतीयते सा
स्वप्नावस्था।

सूक्ष्मशरीराभिमानी आत्मा तैजस इत्युच्यते।

svapnāvasthā keti cet

jāgradavasthāyām yaddṛṣṭam yad śrutam

tajjanitavāsanayā nidrāsamaye yaḥ prapañcaḥ pratīyate sā

svapnāvasthā |

sūkṣmaśarīrābhimānī ātmā taijasa ityucyate |

6.2. Wat is de droomstaat?

De uitleg voor de vraag wat de **droomstaat** (svapnāvastha) is: de wereld die in diepe slaap geprojecteerd wordt uit de indrukken die teweegebracht zijn door wat gezien of gehoord werd in de wakende staat is de droomstaat.

Het Zelf dat zich met het subtiële lichaam identificeert wordt ‘**taijasa**’ genoemd.

सुषुप्त्यवस्था।

कारणशरीराभिमानी आत्मा प्राज्ञ इत्युच्यते।

*ataḥ suṣṭyavasthā kā
 ahaṁ kimapi na jānāmi sukhena mayā nidrā'nubhūyata iti
 suṣṭyavasthā |
 kāraṇaśarīrābhīmānī ātmā prājña ityucyate |*

6.3. Dan, wat is de staat van diepe-slaap?

Die staat waarover men later zegt: “Ik wist niets, ik heb van een goede slaap genoten.” is de staat van diepe-slaap.
 Het Zelf dat zich met het causale lichaam identificeert wordt ‘**prājna**’ genoemd.

7. pañcakośa (de vijf sluiers)

पञ्च कोशाः के

अन्नमयः प्राणमयः मनोमयः विज्ञानमयः आनन्दमयश्चेति।

*pañca kośāḥ ke
 annamayāḥ prāṇamayāḥ manomayāḥ vijñānamayāḥ ānandamayaśceti |*

7.0. Wat zijn de vijf sluiers?

De voedselsluier, de levenskrachtsluier, de denksluier, de intellectsluier en de gelukzaligheidssluier zijn de vijf sluiers.

अन्नमयः कः

अन्नरसेनैव भूत्वा अन्नरसेनैव वृद्धिं प्राप्य अन्नरूपपृथिव्यां
 यद्विलीयते तदन्नमयः कोशः स्थूलशरीरम्।

*annamayāḥ kaḥ
 annarasenaiva bhūtvā annarasenaiva vṛddhiṁ prāpya annarūpapṛthivyāṁ
 yadvilīyate tadannamayāḥ kośaḥ sthūlaśarīram |*

7.1. Wat is de voedselsluier (annamayakośa)?

Dat wat uit voedsel is geboren, dat groeit door voedsel en keert terug naar de aarde en die van de aard van voedsel is wordt de voedselsluier genoemd, het is het fysieke lichaam.

प्राणमयः कः

प्राणाद्याः पञ्चवायवः वागादीन्द्रियपञ्चकं प्राणमयः कोशः।

prāṇamayah kaḥ

prāṇādyāḥ pañcavāyavaḥ vāgādīndriyapañcakam prāṇamayah kośaḥ |

7.2. Wat is de Levenskrachtsluier (prāṇamayakośa)?

De vijf fysiologische functies zoals prāṇa enz. (prāṇa, apāna, vyāna, udāna, samāna) tezamen met de vijf organen van handeling, namelijk spraak enz. vormen de prāṇamāyakośa of de levenskrachtsluier.

मनोमयः कोशः कः

मनश्च ज्ञानेन्द्रियपञ्चकं मिलित्वा यो भवति स मनोमयः कोशः।

manomayah kośaḥ kaḥ

manaśca jñānendriyapañcakam militvā yo bhavati sa manomayah kośaḥ |

7.3. Wat is de denksluier (manomayakośa)?

De geest (manas) met de vijf organen van waarneming tezamen vormen de denksluier

विज्ञानमयः कः

बुद्धिज्ञानेन्द्रियपञ्चकं मिलित्वा यो भवति स विज्ञानमयः कोशः।

vijñānamayah kaḥ

buddhijñānendriyapañcakam militvā yo bhavati sa vijñānamayah kośaḥ

7.4. Wat is de intellectsluier (vijñānamayakośa)?

Het intellect (buddhi) tegelijk met de vijf organen van waarneming vormen de intellectsluier.

आनन्दमयः कः

एवमेव कारणशरीरभूताविद्यास्थमलिनसत्त्वं

प्रियादिवृत्तिसहितं सत् आनन्दमयः कोशः।

एतत्कोशपञ्चकम्।

ānandamayah kaḥ

evameva kāraṇaśarīrabhūtāvidyāsthāmalinasattvaṃ

priyādivṛttisahitaṃ sat ānandamayah kośaḥ |

etatkośapañcakam |

7.5. Wat is de gelukzaligheidssluier (ānandamayakośa)?

Gevestigd in Avidya (onwetendheid), dat van de aard van het causale lichaam is, van onzuivere natuur met de vṛtti (modificaties) zoals priya, moda en pramoda¹.

Dat zijn de vijf sluiers.

मदीयं शरीरं मदीयाः प्राणाः मदीयं मनश्च
मदीया बुद्धिर्मदीयं अज्ञानमिति स्वेनैव ज्ञायते
तद्यथा मदीयत्वेन ज्ञातं कटककुण्डल गृहादिकं
स्वस्मद्भिन्नं तथा पञ्चकोशादिकं स्वस्मद्भिन्नम्
मदीयत्वेन ज्ञातमात्मा न भवति ॥

*madīyaṁ śarīraṁ madīyāḥ prāṇāḥ madīyaṁ manaśca
madīyā buddhirmadīyaṁ ajñānamiti svenaiva jñāyate
tadyathā madīyatvena jñātaṁ kaṭakakuṇḍala gṛhādikaṁ
svasmadbhinnam tathā pañcakośādikaṁ svasmadbhinnam
madīyatvena jñātamātmā na bhavati ||*

7.6. Zoals armbanden, oorhangers, huizen enz. als ‘mijn’ bekend staan; zo zijn ook alle anderen dan de kenner, de vijf sluiers worden door het Zelf gekend als mijn lichaam, mijn levenskracht, mijn geest, mijn intellect en mijn kennis’. Allen zijn verschillend van de kenner, en dus kunnen niet Ātman zijn.

8. Ātman (het Zelf)

आत्मा तर्हि कः
सच्चिदानन्दस्वरूपः ।

*ātmā tarhi kaḥ
saccidānandasvarūpaḥ |*

Dan, **wat is Ātman?** Het is van de aard van sat-cit-ānanda

¹ Priya: vreugde bij het zien of denken aan van een object van plezier; moda: vreugde bij het bezitten van een object of ermee verbonden zijn; pramoda: het meest intense ervaring van geluk bij het genieten ervan.

सत्किम्
कालत्रयेऽपि तिष्ठतीति सत्।

satkim

kālatraye'pi tiṣṭhatīti sat |

Wat is Sat? Sat is dat wat in de drie perioden van tijd onveranderlijk blijft.

चित्किम्
ज्ञानस्वरूपः।

citkim

jñānasvarūpaḥ |

Wat is Cit? Het is van de aard van absolute kennis.

आनन्दः कः
सुखस्वरूपः।

ānandaḥ kaḥ

sukhasvarūpaḥ

Wat is Ānanda? Van de aard van absolute gelukzaligheid.

एवं सच्चिदानन्दस्वरूपं स्वात्मानं विजानीयात्।

evaṁ saccidānandasvarūpaṁ svātmānaṁ vijānīyāt |

Aldus dient men te weten van de ware natuur van bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid te zijn.

9. tattva utpatti (de emanatie van het universum)

अथ चतुर्विंशतितत्त्वोत्पत्तिप्रकारं वक्ष्यामः।

atha caturvīṁśatitattvotpattiprakāraṁ vakṣyāmaḥ |

9.0. Introductie van het niet-Zelf

Nu zullen we de evolutie van de **vierentwintig Tattva's** (principes) en hun evolutie vanaf het begin uitleggen.

ब्रह्माश्रया सत्त्वरजस्तमोगुणात्मिका माया अस्ति।

brahmāśrayā sattvarajastamogunaṭmikā māyā asti |

9.1. Māyā, de kracht van Brahman

Māyā, wiens bestaan afhankelijk is van Brahman, is van de aard van de drie guna's satva, rajas en tamas.

ततः आकाशः सम्भूतः।

आकाशाद् वायुः।

वायोस्तेजः।

तेजस आपः।

अभ्ययः पृथिवी।

tataḥ ākāśaḥ sambhūtaḥ |

ākāśād vāyuh |

vāyostejaḥ |

tejasa āpaḥ |

abhdhayaḥ pṛthivī |

9.2. De formatie van de tanmātrā's

Uit dat Māyā is ruimte (ākāśa) geboren. Uit ruimte lucht (vāyuh). Uit lucht vuur (tejah). Uit vuur water (āpah). Uit water aarde (pṛthivī).

Evolutie van het satva aspect

एतेषां पञ्चतत्त्वानां मध्ये

आकाशस्य सात्विकांशात् श्रोत्रेन्द्रियं सम्भूतम्।

वायोः सात्विकांशात् त्वगिन्द्रियं सम्भूतम्।

अग्नेः सात्विकांशात् चक्षुरिन्द्रियं सम्भूतम्।

जलस्य सात्विकांशात् रसनेन्द्रियं सम्भूतम्।

पृथिव्याः सात्विकांशात् घ्राणेन्द्रियं सम्भूतम्।

eteṣāṃ pañcatattvānām madhye

ākāśasya sātvikāṁśāt śrotrendriyaṁ sambhūtam |

vāyoḥ sātvikāṁśāt tvagindriyaṁ sambhūtam |

*agneḥ sātvikāṁśāt cakṣurindriyaṁ sambhūtam |
jalasya sātvikāṁśāt rasanendriyaṁ sambhūtam |
pṛthivyāḥ sātvikāṁśāt ghrāṇendriyaṁ sambhūtam |*

9.3. De waarnemingsorganen

Uit het midden van deze vijf grote subtiele elementen (tanmātrā's):

- Van het satvische aspect van ruimte, heeft het oor, het orgaan van horen, zich heeft ontwikkeld.
 - Van het satvische aspect van lucht, heeft luid, het orgaan van aanraken, zich heeft ontwikkeld.
 - Van het satvische aspect van vuur, is het oog geformeerd.
 - Van het satvische aspect van water, is de tong geformeerd, het orgaan van smaak.
 - Van het satvische aspect van aarde is het orgaan van ruiken geformeerd.
-

एतेषां पञ्चतत्त्वानां समष्टिसात्विकांशात्
मनोबुद्ध्यहङ्कार चित्तान्तःकरणानि सम्भूतानि।

*eteṣāṁ pañcatattvānāṁ samaṣṭisātvikāṁśāt
manobuddhyahaṅkāra cittāntaḥkaraṇāni sambhūtāni |*

9.4. Formatie van anṭaḥkarana

Uit de totale satvische inhoud van deze vijf elementen anṭaḥkarana (het innerlijk instrument), bestaande uit de geest, intellect, ego en denken (manas, buddhi, ahaṁkāra en citta) zijn gevormd.

सङ्कल्पविकल्पात्मकं मनः।

निश्चयात्मिका बुद्धिः।

अहंकर्ता अहंकारः।

चिन्तनकर्तृ चित्तम्।

*saṅkalpavikalpātmakam manah |
niścayātmikā buddhiḥ |
ahaṁkartā ahaṁkāraḥ |
cintanakartṛ cittam |*

9.5. De functies van anṭaḥkarana

- De aard van manas is besluiteloosheid of twijfel.
- De aard van buddhi is besluitvaardigheid.

- “Ik ben de doener” is het gevoel van het ego, ahaṁkāra.
- Het vermogen van denken en herinnering is citta.

मनसो देवता चन्द्रमाः।

बुद्धे ब्रह्मा।

अहंकारस्य रुद्रः।

चित्तस्य वासुदेवः।

manaso devatā candramāḥ |

buddhe brahmā |

ahamkārasya rudrah |

cittasya vāsudevaḥ |

9.6. Godheden van anāḥkarana

De regerende godheid van de geest is de Maan, voor het intellect Brahmā, voor het ego Rudra, voor citta Vasudeva.

Evolutie van het rajas aspect

एतेषां पञ्चतत्त्वानां मध्ये

आकाशस्य राजसांशात् वागिन्द्रियं सम्भूतम्।

वायोः राजसांशात् पाणीन्द्रियं सम्भूतम्।

वन्हेः राजसांशात् पादेन्द्रियं सम्भूतम्।

जलस्य राजसांशात् उपस्थेन्द्रियं सम्भूतम्।

पृथिव्या राजसांशात् गुदेन्द्रियं सम्भूतम्।

eteṣāṁ pañcatattvānām madhye

ākāśasya rājasāṁśāt vāgindriyaṁ sambhūtam |

vāyoḥ rājasāṁśāt pāṇindriyaṁ sambhūtam |

vanheḥ rājasāṁśāt pādendriyaṁ sambhūtam |

jalasya rājasāṁśāt upasthendriyaṁ sambhūtam |

pṛthivyā rājasāṁśāt gudendriyaṁ sambhūtam |

9.7. Organen van handeling

Onder deze vijf grote elementen (tanmātrā's);

- Van het rajas aspect van ruimte, is het orgaan van spraak gevormd.

- Van het rajas aspect van lucht is de hand gevormd.
- Van het rajas aspect van vuur is het been gevormd.
- Van het rajas aspect van water is de anus gevormd.
- Van het rajas aspect van aarde zijn de genitaliën gevormd.

एतेषां समष्टिराजसांशात् पञ्चप्राणाः सम्भूताः।

eteṣāṃ samaṣṭirājasāṃśāt pañcaprāṇāḥ sambhūtāḥ |

9.8. De levenskrachten (prāṇa's)

Uit de totale rajas aspect van alle drie de elementen zijn de vijf vitale krachten (prāṇa's) zijn geboren.

Evolutie van het tamas aspect

एतेषां पञ्चतत्त्वानां तामसांशात्

पञ्चीकृतपञ्चतत्त्वानि भवन्ति।

eteṣāṃ pañcatattvānām tāmasāṃśāt

pañcīkṛtapañcatattvāni bhavanti |

9.9. De vijf grofstoffelijke elementen (Pañcikaraṇam)

Vanuit het tamas aspect van deze vijf grote elementen (tanmātrā's) zijn de vijf grofstoffelijke elementen ontstaan (het Pañcikaraṇa proces)

पञ्चीकरणं कथम् इति चेत्।

एतेषां पञ्चमहाभूतानां तामसांशस्वरूपम्

एकमेकं भूतं द्विधा विभज्य एकमेकमर्धं पृथक्

तूष्णीं व्यवस्थाप्य अपरमपरमर्धं चतुर्धा विभज्य

स्वार्धमन्येषु अर्धेषु स्वभागचतुष्टयसंयोजनं कार्यम्।

तदा पञ्चीकरणं भवति।

pañcīkaraṇam katham iti cet |

eteṣāṃ pañcamahābhūtānām tāmasāṃśasvarūpam

ekamekaṃ bhūtaṃ dvidhā vibhajya ekamekamardhaṃ prthak

tūṣṇīm vyavasthāpya aparamaparamardhaṃ caturdhā vibhajya

svārdhamanyeṣu ardheṣu svabhāgacatuṣṭayasamyojanaṃ kāryam |

tadā pañcīkaraṇaṁ bhavati |

9.10. Hoe deze Pañcīkaraṇa plaatsvindt is als volgt:

Het tamas aspect van elk van de vijf elementen wordt in twee gelijke delen verdeeld. Eén helft van elk element blijft intact. De andere helft van elk element worden in vier gelijke delen verdeeld. Dan op de intact gebleven helft van een element, een een-achtste deel van elke van de vier andere elementen toegevoegd. Dan is Pañcīkaraṇa (het proces van waardoor de subtiële elementen de fysieke elementen worden) voltooid.

Het fysieke lichaam

एतेभ्यः पञ्चीकृतपञ्चमहाभूतेभ्यः स्थूलशरीरं भवति।

etebhyaḥ pañcīkṛtapañcamahābhūtebhyaḥ sthūlaśarīraṁ bhavati |

9.11. Het grofstoffelijke lichaam

Uit deze vijf grove elementen, gemaakt uit de vijf subtiële elementen, is het gehele fysieke lichaam geformeerd.

De Microkosmos en de Macrokosmos

एवं पिण्डब्रह्माण्डयोरैक्यं सम्भूतम्।

evaṁ piṇḍabrahmāṇḍayoraikyam sambhūtam |

9.12. Derhalve is er volledige eenzelligheid tussen de Microkosmos en de Macrokosmos (Piṇḍāṇḍa en Brahmāṇḍa).

10. Jīva - Īśvara bhedabuddhi

(differentiatie tussen Dit en Dat)

स्थूलशरीराभिमानि जीवनामकं ब्रह्मप्रतिबिम्बं भवति।

स एव जीवः प्रकृत्या स्वस्मात् ईश्वरं भिन्नत्वेन जानाति।

sthūlaśarīrābhīmāni jīvanāmakam brahmapratibimbam bhavati |

sa eva jīvaḥ prakṛtyā svasmāt īśvaram bhinnatvena jānāti |

10.1. Wie is de individuele ziel (jīva)?

De reflectie, als het ware, van Brahman (in suksma śarīra) die zichzelf met het fysieke lichaam identificeert wordt jīva genoemd. Deze jīva beschouwt door zijn aard (onwetendheid) Īśvara als verschillend van hemzelf.

अविद्योपाधिः सन् आत्मा जीव इत्युच्यते।

मायोपाधिः सन् ईश्वर इत्युच्यते।

avidyopādhiḥ san ātmā jīva ityucyate |

māyopādhiḥ san īśvara ityucyate |

10.2. Geconditioneerdheid van jīva en Brahman

Bewustzijn (Ātman) geconditioneerd (door opleggingen) wordt jīva genoemd.

Het gewaarzijn geconditioneerd door Māyā wordt Īśvara genoemd.

एवं उपाधिभेदात् जीवेश्वरभेददृष्टिः यावत्पर्यन्तं तिष्ठति

तावत्पर्यन्तं जन्ममरणादिरूपसंसारो न निवर्तते।

evam upādhibhedāt jīveśvarabhedadr̥ṣṭiḥ yāvatparyantaṁ tiṣṭhati

tāvatparyantaṁ janmamaraṇādirūpasamsāro na nivartate |

10.3. Grondoorzaak van het valse idee van de wereld

Zolang het idee, veroorzaakt door verschil in de conditionering (opleggingen) dat jīva en Īśvara verschillend zijn, in stand blijft zal er geen verlossing zijn van saṁsāra, dat de vorm heeft van herhaalde geboorte, dood enz.

तस्मात्कारणान्न जीवेश्वरयोर्भेदबुद्धिः स्वीकार्या।

tasmātkāraṇānna jīveśvarayorbhedabuddhiḥ svikāryā |

10.4. Om deze reden moet het idee dat 'jīva is verschillend van Īśvara' niet aanvaard worden.

11. jīva Īśvara aikya (Tattvamasi)

(Eenzelvigheid van jīva en Īśvara)

ननु साहंकारस्य किञ्चिज्ज्ञस्य जीवस्य।

निरहंकारस्य सर्वज्ञस्य ईश्वरस्य

तत्त्वमसीति महावाक्यात् कथमभेदबुद्धिः स्यादुभयोः

विरुद्धधर्माक्रान्तत्वात् इति चेन्न ॥

*nanu sāhaṁkārasya kimcijjñāsya jīvasya |
nirahaṁkārasya sarvajñāsya īśvarasya
tattvamaśīti mahāvākyaāt kathamabhedabuddhiḥ syādubhayoḥ
viruddhadharmākrāntatvāt iti cenna ||*

11. 1, 2 Maar de jīva is begiftigd met het ego en zijn kennis is beperkt. Terwijl Īśvara zonder ego en alwetend is, hoe kan dan gelijkheid zijn - zoals verklaard in de mahāvākya Tattvamasi - tussen deze twee die tegenstrijdige eigenheden op na houden?

**स्थूलसूक्ष्मशरीराभिमानि त्वंपदवाच्यार्थः ।
उपाधिविनिर्मुक्तं समाधिदशासम्पन्नं शुद्धं चैतन्यं
त्वंपदलक्ष्यार्थः ॥**

*sthūlasūkṣmaśarīrābhimānī tvampadavācyārthaḥ |
upādhivinirmuktaṁ samādhidaśāsampannaṁ śuddhaṁ caitanyaṁ
tvampadalakṣyārthaḥ ||*

11.3. Neen (het is niet zo). De letterlijke betekenis van het woord 'Gij' is diegene die zichzelf met de fysieke en subtiele lichamen identificeert (de jīva). De bedoelde betekenis van het woord 'Gij' is het pure gewaarzijn dat vrij is van alle conditionering en gekend wordt in de staat van 'samādhi'.

**एवं सर्वज्ञत्वादिविशिष्ट ईश्वरः तत्पदवाच्यार्थः ।
उपाधिशून्यं शुद्धचैतन्यं तत्पदलक्ष्यार्थः ।**

*evam sarvajñatvādiviśiṣṭa īśvaraḥ tatpadavācyārthaḥ |
upādhiśūnyaṁ śuddhacaitanyaṁ tatpadalakṣyārthaḥ |*

11.4. Zo ook de letterlijke betekenis van het woord 'Dat' is de Īśvara van de aard van alwetendheid enz. De bedoelde betekenis van het woord 'Dat' is de pure gewaarzijn vrij van alle conditionering.

एवं च जीवेश्वरयो चैतन्यरूपेणाऽभेदे बाधकाभावः ॥

evam ca jīveśvarayo caitanyarūpeṇā'bhede bādhakābhāvaḥ ||

11.5. Dus er is geen tegenspraak betreffende de gelijkheid (identiteit) tussen jīva en Īśvara vanuit het standpunt van gewaarzijn.

12. Jīvanmukta (tijdens het leven bevrijde)

एवं च वेदान्तवाक्यैः सद्गुरूपदेशेन च सर्वेष्वपि
भूतेषु येषां ब्रह्मबुद्धिरुत्पन्ना ते जीवन्मुक्ताः इत्यर्थः ।

*evam ca vedāntavākyaiḥ sadgurūpadeśena ca sarveṣvapi
bhūteṣu yeṣāṁ brahmabuddhirutpannā te jīvanmuktāḥ ityārthaḥ |*

12.1. Zo dank zij de leer van Vedanta, verkondigd door een competente leraar (Sadguru) zij, in wie de kennis van Brahman in alle wezens is opgewekt, zijn de jīvanmukta's (bevrijd tijdens het leven).

ननु जीवन्मुक्तः कः

यथा देहोऽहं पुरुषोऽहं ब्राह्मणोऽहं शूद्रोऽहमस्मीति
दृढनिश्चयः

*nanu jīvanmuktaḥ kaḥ
yathā deho'haṁ puruṣo'haṁ brāhmaṇo'haṁ śūdro'hamasmīti
dṛḍhaniścayaḥ*

12.2. Dan, wie (precies) is Jīvanmukta?

Zoals men de vast geloof heeft dat 'ik ben het lichaam', 'ik ben een man', ik ben een Brahmin', 'ik ben een Sudra' ...

तथा नाहं ब्राह्मणः न शूद्रः न पुरुषः

किन्तु असंगः सच्चिदानन्द स्वरूपः प्रकाशरूपः सर्वान्तर्यामी
चिदाकाशरूपोऽस्मीति दृढनिश्चयः

रूपोऽपरोक्षज्ञानवान् जीवन्मुक्तः ॥

*tathā nāhaṁ brāhmaṇaḥ na śūdraḥ na puruṣaḥ
kintu asaṅgaḥ saccidānanda svarūpaḥ prakāśarūpaḥ sarvāntaryāmī
cidākāśarūpo'smīti dṛḍhaniścaya
rūpo'parokṣajñānavān jīvanmuktaḥ ||*

12.3, 4. Zo ook 'ik ben niet een Brahmin', 'ik ben niet een Sudra', 'ik ben niet een man' maar 'Ik ben ongehecht en van de natuur saccidānanda, stralend, bewoner van alles, het vormloze gewaarzijn', aldus hij die deze Onmiddellijke Kennis (Aparoksha Jñāna) heeft gerealiseerd is een Jīvanmukta.

ब्रह्मैवाहमस्मीत्यपरोक्षज्ञानेन निखिलकर्मबन्धविनिर्मुक्तः
स्यात्।

*brahmaivāhamasmītyaparokṣajñānena nikhilakarmabandhavinirmuktaḥ
syāt |*

12.5. Door de onmiddellijke kennis (Aparokṣa Jñāna) van 'Ik ben Brahman' wordt men vrij van alle gehechtheden van alle Karma's.

13. karmāni (de leer van karma)

कर्माणि कतिविधानि सन्तीति चेत्
आगामिसञ्चितप्रारब्धभेदेन त्रिविधानि सन्ति।

*karmāṇi katividhāni santīti cet
āgāmisañcitaprārabdhabhedena trividhāni santi |*

13.1. Als gevraagd wordt hoeveel soorten karma's er zijn, āgāmi, sañcita en prarābdha zijn de drie soorten karma's.

ज्ञानोत्पत्त्यनन्तरं ज्ञानिदेहकृतं पुण्यपापरूपं कर्म
यदस्ति तदागामीत्यभिधीयते।

*jñānotpattyanantaram jñānidehakṛtaṁ puṇyapāparūpaṁ karma
yadasti tadāgāmītyabhidhīyate |*

13.2. Goede of slechte resultaen van handelingen die door het lichaam van een jñāni zijn uitgevoerd na het dagen van kennis is bekend als **āgāmi** karma.

सञ्चितं कर्म किम्
अनन्तकोटिजन्मनां बीजभूतं सत् यत्कर्मजातं पूर्वार्जितं
तिष्ठति तत् सञ्चितं ज्ञेयम्।

*sañcitaṁ karma kim
anantakoṭijanmanām bījabhūtaṁ sat yatkarmajātaṁ pūrvārjitaṁ
tiṣṭhati tat sañcitaṁ jñeyam |*

13.3. Wat is sañcita Karma? Het resultaat van handelingen in (alle) voormalige geboortes die in zaadvorm zijn opgeslagen en aanleiding geven tot eindeloze (miljoenen) geboortes wordt als **sañcita** (opgehoopte) karma gekend.

प्रारब्धं कर्म किमिति चेत्।

इदं शरीरमुत्पाद्य इह लोके एवं सुखदुःखादिप्रदं यत्कर्म
तत्प्रारब्धं

भोगेन नष्टं भवति प्रारब्धकर्मणां भोगादेव क्षय इति।

prārabdham karma kimiti cet |

*idaṁ śarīramutpādya iha loke evaṁ sukhaduḥkhādipradam yatkarma
tatprārabdham*

bhogaena naṣṭam bhavati prārabdhakarmanām bhogādeva kṣaya iti |

13.4. Als gevraagd wordt, 'Wat is prarābdha karma'? Na geboren te zijn in dit lichaam, de handelingen die in deze wereld resulteren in geluk of ellende enz., en die alleen kunnen worden vernietigd door ervan te genieten of te lijden, wordt **prarābdha** karma genoemd.

सञ्चितं कर्म ब्रह्मैवाहमिति निश्चयात्मकज्ञानेन नश्यति।

sañcitam karma brahmaivāhamiti niścayātmakajñānena naśyati |

13.5. De **sañcita** karma wordt vernietigd door de rotsvaste en éénpuntige kennis 'Ik ben Brahman alleen'.

आगामि कर्म अपि ज्ञानेन नश्यति किंच आगामि कर्मणां
नलिनीदलगतजलवत् ज्ञानिनां सम्बन्धो नास्ति।

āgāmi karma api jñānena naśyati kiṁca āgāmi karmanām

naliniḍalagatajalavat jñāninām sambandho nāsti |

13.6. De **āgāmi** karma wordt ook door kennis (jñāna) vernietigd - en de jñāni wordt erdoor niet beïnvloed zoals een lotusblad door het erop liggende water niet bevochtigd wordt.

किंच ये ज्ञानिनं स्तुवन्ति भजन्ति अर्चयन्ति तान्म्रति
ज्ञानिकृतं आगामि पुण्यं गच्छति।

ये ज्ञानिनं निन्दन्ति द्विषन्ति दुःखप्रदानं कुर्वन्ति तान्प्रति
 ज्ञानिकृतं सर्वमागामि क्रियमाणं यद्वाच्यं कर्म
 पापात्मकं तद्गच्छति।

*kiṁca ye jñāninaṁ stuvanti bhajanti arcayanti tānprati
 jñānikṛtaṁ āgāmi puṇyaṁ gacchati |
 ye jñāninaṁ nindanti dviṣanti duḥkhapradānaṁ kurvanti tānprati
 jñānikṛtaṁ sarvamāgāmi kriyamāṇaṁ yadavācyaṁ karma
 pāpātmaṁ tadgacchati |*

13.7. Verder, de resultaten van goede handelingen van de Jñāni gaan naar hen die de Jñāni eren en aanbidden. De resultaten van zondige handelingen die door de Jñāni gedaan zijn gaan naar hen die de Jñāni beledigen, haten en pijn en verdriet doen.

In het kort; vrienden ontvangen de verdienstelijke resultaten terwijl de vijanden de onverdienstelijke resultaten ontvangen.

तथा चात्मवित्संसारं तीर्त्वा ब्रह्मानन्दमिहैव प्राप्नोति।
 तरति शोकमात्मवित् इति श्रुतेः।

तनुं त्यजतु वा काश्यां श्वपचस्य गृहेऽथ वा।
 ज्ञानसम्प्राप्तिसमये मुक्ताऽसौ विगताशयः। इति स्मृतेश्च।

*tathā cātmaṁvitsaṁsāraṁ tīrtvā brahmānandamihaiṁvā prāpnoti |
 tarati śokamātmavit itī śruteḥ |
 tanuṁ tyajatu vā kāśyāṁ śvapacasya grhe'tha vā |
 jñānasamprāptisamaye muktā'sau vigatāśayaḥ | itī smṛteśca |*

13.8. Aldus overstijgt de kenner van het Zelf saṁsāra en bereikt het opperste gelukzaligheid hier. De Śruti bevestigt: 'De kenner van het Zelf overstijgt alle verdriet'.

Laat de Jñāni zijn lichaam in kāśī (een heilige plaats) af werpen, of in het huis van een hondeneter omdat op het moment van realisatie is hij bevrijd van alle resultaten van handelingen. Zo wordt ook door de smṛti gesteld.

इति तत्त्वबोधप्रकरणं समाप्तम्।

itī tattvabodhaprakaraṇaṁ samāptaṁ |

13.9. Aldus is de verhandeling Tattva Bodha voltooid.

Literatuur

- Ādi Śaṅkaracārya: Tattva Bodha, Basic Vedanta Terms & Definitions, Swami Gurubhaktananda.
- Ādi Śaṅkaracārya: Tattva Bodha (The Awakening to Reality), Translated by Charles Johnston.
- Ādi Śaṅkaracārya: Tattvabodha, International Vedanta Mission,

Bijlage

DE TWAALF RICHTINGAANWIJZERS

पुरुष puruṣa (mens)

1. DAT is zonder oorzaak, daar het uiteindelijke Oorzaak is. Volg alles na tot zijn oorsprong, van oorzaak naar oorzaak, en ge zult vinden dat alles eindigt in het Absolute. (अहेतु ahetu: oorzaakloos)
2. DAT is eeuwig, niet aan tijd gebonden, Beweeg u van het vergankelijke tot het onvergankelijke, stap voor stap, en deze beweging vindt rust in DAT. (नित्य nitya: eeuwig)
3. DAT doordringt alles, het omvat alles. Onderzoek de substantie van de dingen die alles doordringt: dit onderzoek eindigt in alles-omvattendheid, in DAT. (व्यापि vyāpi: doordringend)
4. DAT ondersteunt alles en wordt zelf door niets ondersteund. Ondersteun allen; zoek zelf geen ondersteuning; wordt zelf de basis die DAT is. (अनाश्रित anāśrita: onthecht)
5. DAT is de wet van alle dingen; het is een wet voor zichzelf; daarom is het totaal onafhankelijk. Gehoorzaam de wet tot er slechts één wet is, de wet van alle dingen, dit is DAT. (स्वतन्त्र svatantra: vrij, onafhankelijk)
6. DAT is niet ondergeschikt aan de guṇa's. Rijs uit boven de guṇa's. Buiten en boven de guṇa's is alleen nog DAT. (निर्गुण nirguṇa: zonder kenmerken of eigenschappen)
7. DAT staat boven de rede; door de rede wordt het gevonden. De rede rijst op in de Wil van DAT. Daar vandaan haar macht en kracht. Ieder mens kan de rede gebruiken. De rede leidt naar haar eigen bron, de bron is DAT. (अविवेकि aviveki: voorbij onderscheid of oordeel)

8. DAT is speciaals, enkelvoudig, het zaad van alles. Alles wat geschapen is heeft iets gemeen. Volg het zaad terug tot zijn oorsprong, het zaad van alle zaad, dit is DAT. (विशेष viśeṣa: distinctie, uniciteit)

9. DAT is bewust. Alle dingen leven, denken, genieten, kennen, hebben lief door dat licht. Volg bewustzijn tot aan zijn bron, dit is DAT. (चेतन cetana: bewust)

10. DAT is inactief, toch is het 't enige dat handelt. De hele schepping is alleen maar beweging, actie. Dit alles is de actie van DAT. Volg alle actie tot aan zijn begin, de rust, dan komt ge tot de uiteindelijke rust van DAT, het geen nooit ophoudt te handelen. (अक्रिय akriya: inactief)

11. DAT heeft geen geslacht, noch mannelijk, noch vrouwelijk, noch onzijdig, want het is zonder begin. Boven en buiten alle geslacht staat DAT. DAT is de oorsprong van alle dingen. (अलिङ्ग alinga: geslachtloos)

12. DAT is één, zonder delen. Laat die delen stuk voor stuk samensmelten in het geheel, dan komen wij tot DAT. (अनवयव anavayava: niet uit delen bestaand)

